

Pyöräilyn edistämishjelma

393/10.03.01/2016

KV 22.05.2017 § 36

Lisätiedot:

kuntatekniikan projekti-insinööri Lennart Långström, puh. 050 544 6427
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Pyöräilyn edistämishjelman laatiminen sisältyy Kauniaisten vuoden 2016 strategisten tavoitteiden toteuttamisen toimenpideohjelmaan. Kauden 2013–2016 strateginen tavoite nro 3 on kokonaisuudessaan seuraava: *"Vahvistetaan modernin huvilakaupungin identiteettiä ja kaupunkirakennetta ympäristöarvot ja perinteet huomioon ottaen. Tuetaan Kauniaisten pikkukaupungin luonnetta ja hyödynnetään sen mukaiset edut, kaikki on lähellä niin henkisesti kuin fyysisesti ja saavutettavissa ilman henkilöautoa. Toteutetaan yritys- ja elinkeino-ohjelmaa 2014-2017"*.

Kestävien liikennemuotojen kuten pyöräilyn edistäminen on tärkeä painopistealue sekä kansainvälisissä että kansallisissa ilmasto- ja liikennepoliittisissa linjauksissa. Kauniaisten kaupungin tavoite on kuten muillakin pääkaupunkiseudun kunnilla nostaa pyöräilyn osuutta kulkumuotona liikenteessä. Pyöräilyn edistäminen tulee sisältymään yhdyskuntatoimen toimenpideluetteluun kaupungin ILME-ohjelman toteutuksessa (ilmasto- ja energia-asioiden toteutusohjelma).

Pyöräilyn positiivisten kansanterveys- ja ympäristövaikutusten lisäksi pyöräily lisää asumisviihtyvyyttä ja säästää rahaa. Kun lisääntyvä osa matkoista tehdään jalan tai pyöräillen, jää ajoneuvoliikenteelle (bussit mukaan lukien) enemmän tilaa. Liikenteen sujuvuus paranee ja kalliiden investointien tarve vähenee. Pyöräilyn ja kävelyn olosuhteisiin panostamisen on todettu edistävän kaupunkikulttuuria sekä elämän laatua kaupungissa. Pyöräilyllä on positiivinen vaikutus myös elinkeinoihin, ilman autoa on helppoa poiketa ostoksille tai kahville.

Kauniaisten kaupunkirakenne on kävelyä ja pyöräilyä suosiva. Tiivis rakenne pitää sisällään kauppiaita, asutusta, julkisia palveluita ja työpaikkoja. Edellytykset pyöräilyn kulkumuodon nostamiselle ovat hyvät.

Kuntatekniikka ja ympäristötoimi ovat yhteistyössä laatineet pyöräilyn edistämishjelman. Ohjelman tarkoituksena on määritellä pyöräilyn tavoitteita ja toimenpiteet sen saavuttamiseksi sekä toimia ohjeellisena noudatettavaksi maankäytön ja liikenteen suunnittelussa.

Yhdyskuntalautakunta on 29.11.2016 päättänyt pyytää luonnoksesta pyöräilyn edistämishjelmaksi opetus- ja varhaiskasvatuslautakuntien, sosiaali- ja terveystieteiden lautakunnan sekä nuorisotoimen ja liikuntalautakuntien, vanhus- ja vammaisneuvostojen, HSL:n, HSY:n, Espoon kaupungin sekä poliisin lausunnot.

Kaikki edellä mainitut tahot ovat lausuneet asiassa, lausunnot ovat esitys-

listan **oheismateriaalina**.

Länsi-Uudenmaan poliisilaitos

Lausunnossa todetaan, että pyöräilyn edistämistavoitteet on kirjattu liikenne- ja viestintäministeriön strategiaan, Liikenneviraston toimenpidesuunnitelmaan sekä Kauniaisten kaupungin vuoden 2016 strategisten tavoitteiden toteuttamisen toimenpideohjelmaan. Länsi-Uudenmaan poliisilaitos tukee Kauniaisten kaupungin pyöräilyn edistämishjelmaa ja ohjelman tavoitteita pyöräilyn kulkumuoto-osuuden nostamiseksi ja liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Lausunnossa todetaan, että ongelmallisten keskustan risteysalueiden liikennejärjestelyjen korjaaminen parantaisi liikenneturvallisuutta entisestään, lausunto myös painottaa pyöräreittien viitoituksen tärkeyttä ja, pyöräilyn huomioon ottamista kaavoituksessa.

Kuntatekniikan vastine

Keskustan risteysjärjestelyistä ongelmallisin, Postitori on suunniteltu uudelleen. Toteutus on ohjelmoitu vuodelle 2018.

Opetus- ja varhaiskasvatus-, nuoriso- ja liikuntalautakunnat

Em. sivistystoimen lautakunnat ovat antaneet samansisältöisen lausunnon. Lausunnossa todetaan, että sivistystoimi haluaa omalta osaltaan aktiivisesti edistää sekä kävelyä että pyöräilyä, lyhyiden etäisyyksien ja positiivisten ilmasto- ja terveysvaikutusten takia sekä paremman liikenneturvallisuuden takia. Lausunnossa korostetaan, että pienempi määrä henkilöautomatkoja kouluihin parantaisi liikenneturvallisuutta.

Lausunnossa kiinnitetään myös huomiota Kauniaisten osallistumiselle kansalliseen Liikkuva koulu -toimintaan jossa kehitetään kävelybussikonseptia. Opetussuunnitelman mukaisesti kaikki oppilaat saavat koulussa liikennekasvatusta ja liikkumista edistetään eri tavoilla opetuksessa.

Lausunnossa kehoitetaan kaupungin henkilökuntaa toimimaan esikuvina ja mahdollisuuksien mukaan kävelemään tai pyöräilemään liikkeessään kaupungilla. Pyydetään myös selvittämään mahdollisuutta ottaa käyttöön työsuuhdepolkupyöriä.

Lausunnossa painotetaan erityisesti kevyen liikenteen turvallisuuden kehittämistä ja sitä, että turvallisuutta parantavia toimenpiteitä tarvitaan koulujen läheisyyteen, esim. korotettuja suojateitä ja/tai ajoradan kavennuksia.

Kuntatekniikan vastine

Kävelybussitoiminta tukee pyrkimystä vähentää henkilöautoliikennettä ja siten myös pyöräilyn edistämistä. Koulujen liikennekasvatusta voidaan niin halutessa, osana pyöräilyn edistämishjelman toteutusta, myös täydentää kampanjoilla yhteistyössä koulujen, kuntatekniikan, HSL:n, HSY:n, Liikenneturvan ja poliisin kanssa.

Henkilöstöjaosto käsitteli 10.12.2010 Liikuntalautakunnan ehdotusta ottaa

käyttöön työsuhdepolkupyöriä ja päätti, että toimialat voivat resurssiensa mukaan hankkia polkupyöriä henkilökunnan käyttöön kaupungin toimipisteiden välistä liikkumista varten. Päätös on **oheismateriaalina**.

Kävelyn ja pyöräilyn turvallisuutta parantavat toimenpiteet ovat keskeinen tavoite kaikessa liikennesuunnittelussa ja kadunrakentamisessa ja siten myös olennainen osa pyöräilyn edistämishjelman toteutusta.

Sosiaali- ja terveyslautakunta

Lautakunta pitää hyvänä, että pyöräilyyn kannustetaan ja että sitä tuetaan yhtenä liikuntamuotona, positiivisten terveys- ja ilmastovaikutusten takia. Lausunnossa kannatetaan pyöräreittien epäjatkuvuuskohtien poistamista, rautatieaseman saavutettavuuden parantamista, jalankulun ja pyöräilyn erottamista sekä pyöräreittien viitoituksen kehittämistä. Erityisesti rantaradan baanaa pidetään hyvänä hankkeena.

Turvallisuuteen liittyen lausunnossa kiinnitetään huomiota risteysjärjestelyjen keskeiseen asemaan ja kehoitetaan selvittämään mahdollisuudet ottaa käyttöön nykyistä enemmän erillisiä pyöräteitä tai -kaistoja ja muita risteysjärjestelyjä selkiyttäviä ratkaisuja. Huomautetaan myös, että pyöräilijänkin tulisi noudattaa turvallista tilannenopeutta ja huolehtia omasta turvallisuudesta. Lausunnossa korostetaan liikennekasvatuksen merkitystä lapsille ja nuorille.

Tehokkaimpina keinoina parantaa liikenteen turvallisuutta pidetään 30km/t nopeusrajoituksen käyttöönottoa myös keskusta-alueella.

Lausunto korostaa markkinoinnin ja viestinnän tärkeyttä kaikille kohderyhmille sekä pyöräpysäköinnin edelleen kehittämisen tarvetta ja neuvoo hyödyntämään liikenne- ja viestintäministeriön ja liikenneviraston kävelyn ja pyöräilyn valtakunnallisissa strategia- ja toimenpideohjelmassa esitettyjä linjauksia ja toimenpide-ehdotuksia suunnittelussa ja rakentamisessa.

Kuntatekniikan vastine

Suunnitteluohjeissa suuntaus on kohti selkeämpiä risteysjärjestelyjä. Käytännössä se tarkoittaa pääsääntöisesti jalankulun ja pyöräilyn erottamista toisistaan sekä pyöräilyä ajoradalla tontti- ja vähäisen liikenteen kaduilla, joilla on 30km/t nopeusrajoitus. Yhdyskuntalautakunta käsitteli esitystä ottaa 30km/t nopeusrajoitus käyttöön keskusta-alueella 10.6.2014, mutta päätti ettei nopeusrajoitusta alenneta.

Alhaisempi nopeusrajoitus vähentäisi onnettomuuksien todennäköisyyttä ja lieventäisi onnettomuuksien seuraamuksia. Alhaisempi nopeusrajoitus ei heikennä katuverkon välityskykyä eikä lisää ruuhkia. Helsingin, Espoon ja Vantaan keskusta-alueilla on siirrytty laajoilla alueilla 30km/t rajoituksiin.

Markkinointi- ja viestintätoimintaa on suunniteltu toteutettavaksi edistämishjelman puitteissa. Aiheina tulevat olemaan tietoisuuskampaniat liikennesäännöistä kuin kypärän, ajovalojen ja nastarenkaiden käytöstä. Pyöräpysäköinnin tarjontaa kehitetään kysynnän kasvaessa. Uudet keskustan yleisten alueiden suunnitteluehdotukset osoittavat runsaasti uusia pyöräpysäköinti-

paikkoja. Pyöräilyreittien viitoitusta sovitetaan yhteen seudullisten ohjeistusten kanssa, joka mainintana lisätään pyöräilyn edistämishjelmaan.

Helsingin Seudun Liikenne HSL

HSL pitää tärkeänä, että Kauniainen tiedostaa pyöräliikenteen merkityksen ja tekee suunnittelua sen edistämiseksi. Lausunnossa todetaan, että Kauniaisten kaupunkirakenne on kävelyä ja pyöräilyä suosiva. HSL näkee, että Kauniaisten kaupungin pyöräilyn edistämiseksi saavutetaan paras lopputulostoteuttamalla ohjelmassa esitetyt ratkaisut laajasti ja tarkoituksenmukaisesti. Erityistä huomiota tulisi lausunnon mukaan kiinnittää seuraaviin seikkoihin:

Kauniaisten pyöräilyvisio: HSL:n näkemyksen mukaan tulisi pyöräilyvisiossa mainita pyöräilyn nopeus ja helppous. Nopeuden ja helppouden painottaminen myös kehystoimissa olisi tällöin perusteltua. Lisäksi kiinnitetään huomiota tarpeeseen päivittää edistämishjelmaa tarvittaessa sen pitkän aikajakson aikana.

Johdanto: Johdannossa tulisi mainita pyöräilyn edistämisen potentiaali erityisesti 1–3 km pituisilla matkoilla.

Pyöräpysäköinti: Pyöräpysäköinnin kehittämisessä tulisi määrän lisäksi laadun olla keskeinen tavoite. Tämä tarkoittaa runkolukitustelineitä, katoksia ja yhteisen seudullisen ilmeen hyödyntämistä pysäköintipaikkojen merkinöissä ja opasteissa.

Turvallisuus: Turvallisuuden edistämiseksi tulisi myös korostaa, että pyöräily on helppo ja houkutteleva kulkumuoto jota seikkaa liikenneinfran tulisi edelleen korostaa. Pyöräilyn merkittävät terveys- ja ympäristöhyödyt tulisi myös mainita tässä yhteydessä.

Markkinointi ja viestintä: HSL toivoo, että Kauniainen tekee yhteistyötä markkinoinnin ja viestinnän saralla HSL:n kanssa, joka vastaa seudullisesta pyöräliikenteen markkinoinnista ja ilmeestä. Kauniainen voi hyödyntää kuntayhtymän koordinoimaa seudullista pyöräilyn markkinointistrategiaa.

Seuranta: HSL näkee hyvänä, että Kauniainen ottaa käyttöön pyörälaskentalaitteet ja että laskentatiedot julkaistaan avoimesti kuntien yhteisellä sivustolla. Seudullisen yhteistyön puitteissa tulisi myös mitata pyöräliikenteen kulkutapaosuuden vuosittainen muutos ja toteuttaa kyselytutkimukset.

Kuntatekniikan vastine

Pyöräilyn nopeus ja helppous lisätään pyöräilyvisioon. Johdannossa mainitaan erikseen pyöräilyn kilpailukyky erityisesti 1–3 km matkoilla. Edistämishjelma kiinnittää huomiota sekä pyöräpysäköinnin riittävään kattavuuteen että laatuun. Turvallisuuden monimerkityksellisyys lisätään edistämishjelmaan.

Markkinoinnissa ja viestinnässä hyödynnetään yhteistyömahdollisuudet HSL:n, HSY:n Liikenneturvan ja poliisin kanssa. Seuranta tehdään seudullisen yhteistyön puitteissa.

Espoon kaupunki

Espoon kaupungin lausunnossa todetaan, että Kauniaisten pyöräilyvisio on pääosin linjassa Espoon Pyöräilyn edistämishjelman (2013) kanssa. Huomiota kiinnitetään seuraaviin kohtiin:

Pyöräilyn pääreitit: Edistämishjelmassa esitetyt pyöräilyn pääreitit poikkeavat hieman Espoon pyöräilyn tavoiteverkon kartasta pyöräteiden hierarkian osalta. Lausunnossa esitetään, että pääreitistön tavoitteista ja toteutuksista sovittaisiin yhteistyössä Espoon ja Kauniaisten kesken.

Risteysjärjestelyt: Lausunnossa todetaan, että Espoo on paraikaa uudistamassa pyöräteiden ja ajoratojen risteämiskohtien tyyppiirustuksia, tavoitteena pyöräily-ystävällisemmät esteettömyysvaatimuksetkin täyttävät ratkaisut.

Opastus: Lausunnossa kiinnitetään huomiota siihen, ettei pyöräteiden viitoitusta käsitellä edistämishjelmassa ja siihen että viitoitusjärjestelmän tulisi olla yhdenmukainen Kauniaisissa ja Espoossa.

Kuntatekniikan vastine

Pyöräilyn edistämishjelma täydennetään pyöräteiden hierarkian osalta yhdenmukaiseksi Espoon tavoiteohjelman kanssa. Viitoitusjärjestelmän yhdenmukaistaminen on hyvä tavoite. Kauniainen seuraa työtä, jota Espoossa tehdään pyöräily-ystävällisten risteysjärjestelyjen aikaansaamiseksi.

Helsingin Seudun ympäristöpalvelut HSY

Lausunnossa todetaan, että Kauniaisten kaupungin pyöräilyn edistämishjelma osaltaan edistää Pääkaupunkiseudun ilmastostrategian tavoitteita ja kestäviä kulkutapoja.

Ohjelmassa esitettyjen toimenpiteiden lisäksi HSY suosittaa lisäämään keinoja yhdistää polkupyörä osaksi asukkaiden matkaketjua, erityisesti tarjoamalla mahdollisuuksia yhdistää pyörä- ja juna matkat.

Kuntayhtymä tarjoaa käytettäväksi aineistoa kampanjatyöhön.

Kuntatekniikan vastine

Pyörän ja junan yhdistäminen pidemmällä matkoilla pidetään yleisesti varsin kilpailukykyisenä konseptina. Pyöräliityntäpysäköinnin lisäksi asiaa edistäisi mahdollisuus kuljettaa pyöriä junissa myös ruuhka-aikana. Toimivia ratkaisumalleja on ulkomailla ja kaikkien pyöräilyä edistävien tahojen tulisi tehdä yhteistyötä mahdollisuuden saamiseksi myös pääkaupunkiseudulle.

Kampanjoissa hyödynnetään kuntayhtymän tarjoamaa aineistoa ja muut yhteistyömahdollisuudet.

Vanhusneuvosto

Vanhusneuvosto pitää edistämishjelmaa yleisesti hyvänä ja tarpeellisena kauniaislaisille ja kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

Pyöräilijöiden tilannenopeudet: Suuret tilannenopeudet varsinkin alamäissä, linja-autopysäkkien kohdalla ja rautatietunnelissa aiheuttavat vaaratilanteita.

Muutamia ongelmakohtia

- Jakeluliikenne aiheuttaa häiriöitä eteläisen S-marketin edustan jalkakäytävällä
- Kevyen liikenteen väylien liikennemerkit ovat ristiriitaisia tai väylät ovat puutteellisesti merkittyjä useassa paikassa
- Kasvillisuus ja korkeat aidat risteyskohdissa haittaavat näkyvyyttä
- Kylpylätien risteys tarvitsee Stop-merkin
- Granhultin koulun, palloiluhallin ja uimahallin ylikulkupaikalle tarvitaan liikennevaloja kuten muiden koulujen kohdalla

Kuntatekniikan vastine

Pyöräilijöiden paikoin suuret tilannenopeudet on aito turvallisuusriski, jota tulisi tähdentää osana liikennekasvatusta kaikille kohderyhmille. Maininta turvallisen tilannenopeuden käyttämisen tärkeydestä otetaan mukaan edistämishjelmaan.

Keskustan uudet liikennejärjestelyt tulevat parantamaan tilannetta eteläisen S-marketin kohdalla.

Kauniaisten kevyen liikenteen väylien liikennemerkit eivät joka paikassa ole hyväksytyjen katusuunnitelmien mukaisia. Merkkejä vaurioituu esimerkiksi kunnossapitotoimenpiteiden yhteydessä. Liikenteenohjauslaitteiden kunnossapitoa tulee tehostaa.

Turvallisuutta vaarantavan kasvillisuuden ja muiden näkemäesteiden rai-vaamista tehdään vuosittain tarpeen mukaan. Tontinomistajat ovat myös vastuussa siitä, etteivät esim. puiden oksat kasva liian pitkiksi.

Kriteerit STOP-merkin asentamiselle esitettyyn paikkaan eivät oikein täyty näkemien tai liikennemäärien osalta. Kuntatekniikka kuitenkin selvittää asiaa.

Liikennevalo-ohjauksen käyttöönottomahdollisuus Asematien suojatiellä uimahallin kohdalla on ajoittain ollut esillä kuntatekniikan suunnittelutyössä. Liikennemäärät eivät sitä sinänsä edellytä, mutta lähellä olevien maankäytön erityiskohteiden takia asennetut suojatien hidasteet ovat hankalia ylläpitää. Valo-ohjaus poistaisi hidasteiden tarpeen ja olisi myös painonappiohjauksella toteutettavissa siten, ettei valo-ohjaus pysäyttäisi ajoneuvoliikennettä turhaan.

Vammaisneuvosto

Vammaisneuvosto yhtyy vanhusneuvoston kirjaamiin näkemyksiin. ja esit-

tää että kaikessa suunnittelussa tulee erityisesti huomioida kaikki vammaisryhmät soveltuvin osin.

Kuntatekniikan vastine

Kaikessa katusuunnittelussa on tavoitteena vähintään esteettömyyden perustavoitetaso. Kuntatekniikka seuraa Espoon kaupungin uusien tyyppipiirustusten laadintaa, jonka tavoitteena on entistä paremmat risteysjärjestelyt niin näkövammaisten kuin pyörätuolin käyttäjienkin näkökulmasta.

Yhdyskuntalautakunta on 4.4.2017 hyväksynyt saatujen lausuntojen pohjalta täydennetyn pyöräilyn edistämishjelman.

Ehdotus Kauniaisten kaupungin pyöräilyn edistämishjelmaksi vuosille 2016–2024 on esityslistan **liitteenä**.

KH:

KV päättää hyväksyä esityslistan liitteenä olevan pyöräilyn edistämishjelman ja saattaa sen kaupungin toimialoille ja erityisesti koulujen huomioitavaksi.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.